

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณที่เน้นการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ วัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิต นักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ และเปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผล ต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดม ศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินการวิจัยในส่วนที่ 1 ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยรวม 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา-สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง

1.1 จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างเป็นโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ สาขาบริหารธุรกิจสมมติฐานภาพที่ 3 (หน้า 29) ขึ้น

1.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจาก 2 แหล่ง รวม 10 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จากสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านบริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานภาคธุรกิจเอกชน ด้านการบัญชี การตลาด การเงิน การจัดการ และเทคโนโลยี สารสนเทศระดับผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบปลายเปิด ประเด็นคำถามมี 2 ประการ คือ สมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่จำเป็นของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ในปัจจุบัน และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ จำนวน 1 ฉบับ

1.3 สํารวจจากนิสิตนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเชิงวิชาชีพที่จำเป็นของนิสิตนักศึกษา สาขาบริหารธุรกิจในปัจจุบัน โดยรวบรวมสรุปมาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อคำถามรวม 62 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาบริหารธุรกิจ ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 32 คน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ โดยประมวลจากผลที่ได้ทำไว้แล้วทั้งหมด ในขั้นตอนที่ 1 ปรับใหม่โดยตัดตัวแปรสังเกตได้ จำนวนรายวิชาที่ศึกษา (COURSE) ออก ได้เป็นโมเดลการวิจัยสมมติฐานตามภาพที่ 5 หน้า 89 ประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมดรวม 32 ตัวแปร เป็นตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรเกณฑ์ 1 ตัวแปร ตัวแปรทำนาย 31 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัวแปร

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร ประชากร คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 4 ปี สาขาบริหารธุรกิจ ภาคปกติ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2542 จากมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากร จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยที่ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกสถาบัน/มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เฉพาะสถาบัน/มหาวิทยาลัย ที่เป็นที่ยอมรับของผู้เรียนสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งพิจารณาจากจำนวนผู้สมัครสอบและจำนวนที่รับไว้ของแต่ละสถาบัน ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เลือกมหาวิทยาลัยกรุงเทพและมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เลือกสถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

จากนั้น จึงสุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย/สถาบันแต่ละแห่ง โดยวิธีสุ่มแบบไม่เจาะจง ได้จำนวนตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งนำไปใช้ตรวจสอบโมเดลสมมติฐานดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 จำนวนรวม 442 คน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 110 คน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 147 คน และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 185 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 จำนวนรวม 486 คน จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ 286 คนและมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 จำนวนรวม 492 คน จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม 94 คน สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 137 คน สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา 136 คน และคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 125 คน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น รวม 5 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรภายนอกแฝง 1 ตัวแปร และตัวแปรภายในแฝง 4 ตัวแปร

ตัวแปรภายนอกแฝง 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ รายได้รวมต่อเดือนของผู้ปกครอง การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง (ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ-แม่ หรือ ผู้ปกครองในกรณีที่ไม่มีพ่อ-แม่) คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน ความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน และทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ

ตัวแปรภายในแฝง 4 ตัวแปร คือ

1) ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ ทัศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน และประสบการณ์งานพิเศษในสาขาวิชาเอก

2) ตัวแปรหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ โปรแกรม-นวัตกรรม สื่อการสอน-เทคโนโลยี และประสบการณ์การฝึกงาน

3) ตัวแปรประสบการณ์ในชั้นเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ เวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้า ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน และประสิทธิผลการสอนในรายวิชาเอก

4) ตัวแปรประสบการณ์นอกชั้นเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน เวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียน และเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสรร

ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ซึ่งเป็นตัวแปรภายในแฝง คือ สมรรถภาพเชิงวิชาชีพ สาขาบริหารธุรกิจ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ได้แก่ สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์

สมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านบริบท สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถภาพด้านบูรณาการ และสมรรถภาพด้านการปรับตัว

สรุป ตัวแปรทั้งสิ้นในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ รวม 32 ตัวแปร เป็นตัวแปรภายนอกแฝง 1 ตัวแปร ตัวแปรภายในแฝง 5 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 26 ตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถาม 1 ฉบับ และแบบวัด 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของการศึกษา ในสถาบัน /มหาวิทยาลัย และความใฝ่ฝันในอนาคต แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของนิสิตนักศึกษา เป็นข้อมูลประเภทข้อเท็จจริง รูปแบบคำถามเป็นแบบเลือกตอบคำตอบเดียว จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ จำแนกเป็นสถานภาพส่วนตัวและสถานภาพครอบครัว โดยที่สถานภาพส่วนตัว ได้แก่ เพศ สถาบันการศึกษาและสาขาวิชาเอก สถานภาพครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองที่เป็นรายได้หลักของครอบครัว รายได้รวมต่อเดือนของผู้ปกครองและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองหมายถึง พ่อ-แม่ หรือผู้ปกครองในกรณีที่ไม่มีพ่อ-แม่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการเรียนประกอบด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน และคะแนนเฉลี่ยสะสมปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 ประสบการณ์ด้านวิชาชีพประกอบด้วยประสบการณ์การฝึกงานและประสบการณ์การทำงานพิเศษในสาขาวิชาเอก

ตอนที่ 2 หลักสูตร-การเรียนการสอน เป็นข้อมูลประเภทข้อเท็จจริงและความคิดเห็น จำนวน 15 ข้อ รูปแบบคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ 5 ช่วง ประกอบด้วย โปรแกรมการเรียนที่เป็นนวัตกรรม ข้อคำถามรวม 5 ข้อ สื่อการสอน-เทคโนโลยี ข้อคำถามรวม 3 ข้อ และประสิทธิภาพการสอนในรายวิชาเอก ข้อคำถามรวม 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ประสบการณ์ในชั้นเรียน/นอกชั้นเรียน เป็นข้อมูลประเภทข้อเท็จจริง รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ ประกอบด้วย จำนวนเวลาที่ใช้ศึกษาและค้นคว้า ข้อคำถามรวม 4 ข้อ ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียน ข้อคำถามรวม 5 ข้อ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน ข้อคำถามรวม 4 ข้อ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียน ข้อคำถามรวม 5 ข้อ ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน ข้อคำถามรวม 5 ข้อ เวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียน ข้อคำถามรวม 4 ข้อ และเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร ข้อคำถามรวม 4 ข้อ

ตอนที่ 4 ความไฝ่ฝันด้านการเรียนและอาชีพ เป็นข้อมูลประเภทความคิดเห็น รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดทัศนคติต่อการเรียน/อาชีพ/กลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน เป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย ทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ ข้อคำถามรวม 9 ข้อ ทัศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน ข้อคำถามรวม 6 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบวัดสมรรถภาพเชิงวิชาชีพตามกรอบแนวคิดของเอลสัน (Elson, 1997) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 51 ข้อ ประกอบด้วยสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ 6 ด้าน

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และด้านวิชาชีพเฉพาะสาขา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ข้อคำถามรวม 11 ข้อ

สมรรถภาพด้านเทคนิค หมายถึง ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะปฏิบัติงานในวิชาชีพและทักษะการจัดการ ข้อคำถามรวม 7 ข้อ

สมรรถภาพด้านบริบท หมายถึง การตระหนักรู้ในแขนงวิชาชีพของตนเอง และการตระหนักรู้ในปัญหาเศรษฐกิจ-สังคม-การเมือง ข้อคำถามรวม 5 ข้อ

สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง ทักษะการนำเสนอ ทักษะการพูด ทักษะการเขียนและทักษะการฟัง ข้อคำถามรวม 7 ข้อ

สมรรถภาพด้านการบูรณาการ หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เทคนิคในบริบทที่เหมาะสมด้วยความสามารถทางด้านการสื่อสารภายในตนเอง ประกอบด้วย การจัดการตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการตระหนักรู้ในตนเอง-การพัฒนาตนเอง โดยที่การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นการวัดทักษะสังคมด้านความตรงต่อเวลา การประสานงาน ความมานะอดทน ความยืดหยุ่น ความซื่อสัตย์ และวัดการทำงานเป็นทีมด้านความรับผิดชอบและความร่วมมือ การตระหนักรู้ในตนเอง คือ รู้ความสามารถของตน รู้งานที่เหมาะสมกับตน และรู้คุณค่าของตนเอง การพัฒนาตนเอง คือ การมีเป้าหมายชีวิตและความสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ข้อคำถามรวม 15 ข้อ

สมรรถภาพด้านการปรับตัว จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการปรับเปลี่ยนตนเอง ซึ่งหมายถึง การปรับตัวเข้ากับประสบการณ์/สถานการณ์ใหม่ได้ ปรับตัวเข้ากับระบบ และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีความกดดันได้ และด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งหมายถึงการมองโลกในแง่ดี คิดเชิงบวก ข้อคำถามรวม 6 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าสถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรม SPSS for windows Version 7.5 ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเกี่ยวกับ

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะของการแจกแจงตัวแปร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สังเกตได้ทั้งหมดโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จากนั้น ตรวจสอบความตรงของ รูปแบบความสัมพันธ์สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ด้วยโปรแกรม ลิสเรลเวอร์ชัน 8.14 (LISREL Version 8.14)

การดำเนินการวิจัยในส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงใน รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนัก ศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างประชากร 3 กลุ่ม โดยวิเคราะห์ค่าประมาณพารามิเตอร์อิทธิพล ในโมเดล แยกค่าเป็นอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ตรวจสอบความสอดคล้อง ของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติ ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ดัชนี GFI (Goodness of Fit Index) ดัชนี AGFI (Adjust Goodness of Fit Index) และค่าดัชนี RMR (Root Mean Squared Residual)

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ของนิสิตนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิต นักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยที่องค์ประกอบ ของสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ มีทั้งหมด 6 ด้าน ตามแนวคิดของเอลสัน (Elson, 1997) ได้แก่ สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ สมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านบริหาร สมรรถภาพด้านการติดต่อ สื่อสาร สมรรถภาพด้านบูรณาการ และสมรรถภาพด้านการปรับตัว จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการกับลักษณะธรรมชาติที่ปรากฏจริงในบริบทของภาคธุรกิจและอุดม ศึกษาไทย สร้างเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐาน หรือ โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ สาขาบริหารธุรกิจสมมติฐาน ดำเนินการพิสูจน์ตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวที่ พัฒนาขึ้นว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของนิสิตนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจที่ จำแนกตามประเภทของสถาบัน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยวิธีวิเคราะห์อิทธิพล จากนั้น จึงเปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ของนิสิตนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้จำแนกตามประเภทของ

สถาบันกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐาน วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจำแนกตามประเภทของสถาบันกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐาน สรุปได้เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ

การพัฒนานิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจให้มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ 6 ด้าน ได้แก่ สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ สมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านบริบท สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถภาพด้านบูรณาการ และสมรรถภาพด้านการปรับตัว ต้องอาศัยปัจจัยองค์ประกอบรวม 5 ประการ คือ

1) ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะตัว จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ที่มีองค์ประกอบรวม 7 ประการ

ลักษณะส่วนตัว ได้แก่ เพศ คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้าสถาบัน/มหาวิทยาลัย ความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน และทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ

ลักษณะครอบครัว ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

2) กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน เป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน มีองค์ประกอบรวม 2 ประการ ได้แก่ ทัศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน และประสบการณ์งานพิเศษ

3) หลักสูตร - โปรแกรมการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยด้านบริบทของสถาบัน มีองค์ประกอบรวม 3 ประการ ได้แก่ โปรแกรม-นวัตกรรม เทคโนโลยี-สื่อการสอน และประสบการณ์การทำงาน

4) ประสบการณ์ในชั้นเรียน เป็นปัจจัยด้านบริบทของสถาบัน มีองค์ประกอบรวม 4 ประการ ได้แก่ การใช้เวลาศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และประสิทธิผลการสอนในรายวิชาเอก

5) ประสบการณ์นอกชั้นเรียน เป็นปัจจัยด้านบริบทของสถาบัน มีองค์ประกอบรวม 4 ประการ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน เวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียน และเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร

สรุปได้ว่า ปัจจัยองค์ประกอบทั้ง 5 ประการในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจที่ได้จากการวิจัย มีความสอดคล้องตรงตามสมมติฐานการวิจัย

1.2 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ มีดังนี้

1) ลักษณะภูมิหลังนิสิตนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านมาทางกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน

2) กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน

3) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านมาทางประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน

4) ประสบการณ์ในชั้นเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน

5) ประสบการณ์นอกชั้นเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ มีความสอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย

1.3 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัย 5 ประการที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัย 5 ประการ ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้

1) ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน

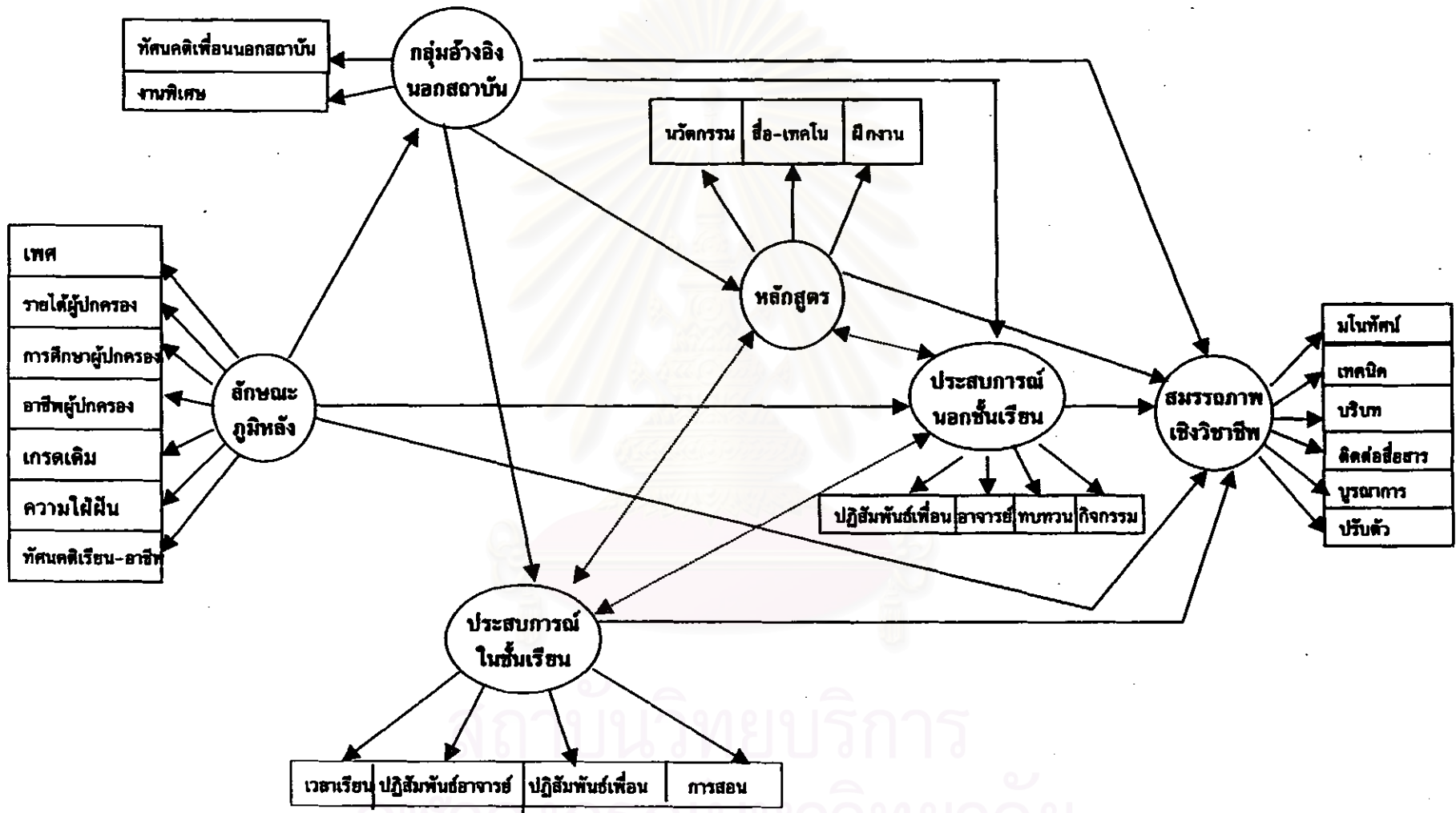
2) กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน มีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน

- 3) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน
- 4) ประสบการณ์ในชั้นเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน
- 5) ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน มีลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกันสอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย แต่ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย เฉพาะกับกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน เท่านั้น

สรุป รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจที่ได้จากการวิจัย แสดงได้ดังภาพที่ 14

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 14 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจที่ได้จากการวิจัย

2. สมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพทางด้านบริหารธุรกิจในปัจจุบันและในอนาคต

สมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพทางด้านบริหารธุรกิจในปัจจุบันและในอนาคต วิเคราะห์ได้จากการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสำรวจจากนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจเอกชนระดับผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิภาคการศึกษาระดับบริหารอุดมศึกษา

1) สมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด มี 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ สมรรถภาพด้านเทคนิค และสมรรถภาพด้านบูรณาการ

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ เน้นทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุด 3 ทักษะ คือ ทักษะภาษาอังกฤษ ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สมรรถภาพด้านเทคนิค ทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมา คือ ทักษะปฏิบัติงานในวิชาชีพ

สมรรถภาพด้านบูรณาการ ทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และทักษะการประสานงาน

2) สมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่มีความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ สมรรถภาพด้านบริบท ในประเด็นที่ว่า รู้ปัญหาที่เกี่ยวกับวิชาชีพ สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งหมายรวมถึงทั้งทักษะการนำเสนอ การพูด การฟัง และการเขียน สมรรถภาพด้านการปรับตัว ที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยให้มีการตระหนักรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

3) สมรรถภาพเชิงวิชาชีพที่สำคัญในอนาคต คือ ความเป็นสากล ความสามารถที่จะทำงานได้ในวัฒนธรรมที่หลากหลาย การรู้ทันข้อมูลสารสนเทศ การตระหนักถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม ความสามารถในการปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษา

2.2 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ

คุณลักษณะที่จำเป็นซึ่งนิสิตนักศึกษาเห็นว่า มีความสำคัญในระดับมากที่สุด มีเพียง 3 ประการ คือ ความรู้ในวิชาชีพเฉพาะสาขา ความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และความมานะพยายาม ซึ่งเป็นสมรรถภาพด้านบูรณาการ และคุณลักษณะที่นิสิตนักศึกษาเห็นว่า มีความสำคัญในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ก็เป็นลักษณะที่พึงชี้สมรรถภาพด้านบูรณาการ เช่น

การรู้จักตนเอง การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น ส่วนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถทำงานเป็นทีม นิสิตนักศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญในระดับมากรองลงมาตามลำดับ

สรุป ผู้เรียนสาขาบริหารธุรกิจให้ความสำคัญกับความรู้ในวิชาชีพเฉพาะสาขามากที่สุด ในขณะที่ผู้ต้องการใช้บัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะทำให้สามารถดำรงตนอยู่ในสภาพแวดล้อมจริงของการปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน ตลอดจนทักษะที่ทำให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่สำคัญ คือ การทำงานเป็นทีม ทำงานได้ในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถสื่อสารได้หลายภาษา

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะของการแจกแจงตัวแปร

3.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ เพศ รายได้รวมต่อเดือนของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองที่เป็นรายได้หลักของครอบครัว โดยที่ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ-แม่ หรือผู้ปกครองในกรณีที่ไม่มีพ่อ-แม่ คະແນແລ້ຍສະສມເດີມກ່ອນເຂົ້າສູນ/ມหาวิทยาลัย ความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน และทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ ได้ผลดังนี้

เพศ นิสิตนักศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นชายจำนวน 173 คน หรือร้อยละ 39.1 เป็นหญิง 269 คน หรือร้อยละ 60.9 กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นชาย 168 คน หรือร้อยละ 34.6 เป็นหญิง 318 คน หรือร้อยละ 65.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นชายจำนวนน้อยที่สุดเพียง 121 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.6 เป็นหญิง 371 คน หรือร้อยละ 75.4

รายได้รวมต่อเดือนของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีรายได้ดี ค่าฐานนิยม (Mode) ของรายได้ต่อเดือน คือ 30,000-59,999 บาท สูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 42.07 มีรายได้ต่อเดือนเพียง 10,000-29,999 บาท

การศึกษาของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 25.9 แต่ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 27.1 และ ร้อยละ 37.0 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผู้ปกครองของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีการศึกษาถึงระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

อาชีพของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษาทั้งสามกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นเจ้าของกิจการมีจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 54.3 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ร้อยละ 43.7 และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 36.4 นอกจากนี้ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอาชีพเกษตรกรและอาชีพรับจ้างจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกัน ผู้ปกครองมีอาชีพเป็นพ่อค้าเร่ ก็มีเป็นจำนวนมากกว่าด้วยซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างทั้งสามได้ชัดเจนขึ้น

คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิม กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมต่ำมาก และต่ำกว่าทุกกลุ่ม กล่าวคือ ร้อยละ 22.1 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมระหว่าง 2.00-2.25 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 23.6 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมระหว่าง 2.76-3.00 และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 19.0 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมระหว่าง 2.26-2.50 ตามลำดับ

ความไฝ่ฝันทะเยอทะยาน ด้านการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยเฉลี่ยมีความไฝ่ฝันที่จะได้เรียนจบด้วยคะแนนเกียรตินิยมมากกว่าอีกสองกลุ่ม ($\bar{X} = 2.36$) กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ค่า $\bar{X} = 1.87$ กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ค่า $\bar{X} = 1.95$ ส่วนค่าเฉลี่ยของความไฝ่ฝันด้านอาชีพที่จะได้งานตรงกับสาขาวิชาเอกและได้เป็นเจ้าของกิจการนั้น มีค่าใกล้เคียงกันทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง ค่า \bar{X} มากกว่า 3.00 ขึ้นไป

ทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ นิสิตนักศึกษาทั้งสามกลุ่ม มีทัศนคติต่อการเรียนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจที่ได้เรียนในสาขาวิชาเอกนี้อยู่ในระดับมาก (\bar{X} ระหว่าง 4.04-4.14) เช่นเดียวกันกับทัศนคติต่ออาชีพ ยกเว้นข้อคำถามที่ว่า อาชีพทางด้านธุรกิจเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนกระจายมาก ในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ค่า \bar{X} สูงสุดเท่ากับ 4.19 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ค่า $\bar{X} = 4.03$ และกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.65

3.1.2 ประสพการณ์การฝึกงานและประสพการณ์งานพิเศษในสาขาวิชาเอก พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ส่วนใหญ่ไม่มีประสพการณ์การฝึกงานและประสพการณ์งานพิเศษในสาขาวิชาเอก โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ไม่มีประสพการณ์การฝึกงานและประสพการณ์งานพิเศษมากที่สุด ร้อยละ 58 และร้อยละ 79.1 ตามลำดับ และนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีประสพการณ์การฝึกงานและประสพการณ์งานพิเศษในสาขาวิชาเอกที่ศึกษามากที่สุด สำหรับผู้ที่มีประสพการณ์การฝึกงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ของผู้ที่มีประสพการณ์การฝึกงาน มีประสพการณ์การฝึกงาน 7-8 สัปดาห์ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ของผู้ที่มีประสพการณ์การฝึกงานจะมีประสพการณ์การฝึกงานมากกว่า 8 สัปดาห์ แสดงให้เห็นว่า ในกลุ่มผู้ที่มีประสพการณ์การฝึกงาน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จะใช้เวลาฝึกงานมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

3.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปัจจุบัน โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยสะสมปัจจุบัน (นับถึงภาคเรียนที่ 1/2542) พบว่า มีความสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน ทุกประการ ตรงกันทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.5 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.00-2.25 คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 13.5 เท่านั้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 22.8 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.26-2.50 คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป มีร้อยละ 18.7 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ส่วนใหญ่ร้อยละ 24.4 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.76- 3.00 โดยที่มีผู้ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป มีถึงร้อยละ 37.9

3.2 ลักษณะของการแจกแจงตัวแปร

ตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ทั้งหมด 26 ตัวแปร มีการแจกแจงแบบปกติโดยส่วนใหญ่สอดคล้องตรงกันทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ที่มีคะแนนสูงสุด 5 คะแนนรวม 22 ตัวแปร ยกเว้นเพศ ซึ่งเป็นตัวแปรดัมมี่ การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้าสถาบัน/มหาวิทยาลัย พบว่า ในทุกกลุ่มตัวอย่างประชากร ค่าเฉลี่ยของคะแนนเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้า มีค่าสูงสุด โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.16$) และกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสบการณ์งานพิเศษในสาขาวิชาเอกสอดคล้องตรงกันในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 1.62$ และ $\bar{X} = 1.51$ ตามลำดับ) แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โปรแกรม-นวัตกรรม ($\bar{X} = 1.67$) สำหรับค่าการกระจายของตัวแปร พบว่า กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประสบการณ์งานพิเศษมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด ($CV = 77.77\%$ และ $CV = 69.013\%$ ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ ประสบการณ์การฝึกงาน ($CV = 78.73\%$) ส่วนตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายน้อยที่สุด คือ สมรรถภาพด้านบูรณาการ สอดคล้องตรงกันทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง

4. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 26 ตัวแปร กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยที่สมรรถภาพทั้ง 6 ด้าน ที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจของทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นค่าความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีความสัมพันธ์

กันในระดับสูง ($r > 0.9$) ซึ่งแสดงว่า ในตัวแปรสังเกตได้คู่ที่มีความสัมพันธ์กันนั้น ถ้าตัวแปรหนึ่ง มีค่าเพิ่มขึ้น จะมีผลให้อีกตัวแปรหนึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นด้วยอย่างมาก เช่นเดียวกับลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในสังเกตได้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ โดยที่ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่ของทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงลบมีจำนวนมากกว่าทุกกลุ่มตัวอย่าง และส่วนใหญ่เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรภายนอกสังเกตได้ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมลิสเรลในขั้นตอนที่ 3 จึงพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกแฝงลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กับตัวแปรตามสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ มีค่าเป็นลบ ซึ่งแสดงว่า ถ้าได้ลดบทบาทหรือลดความสำคัญของลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัวลง ก็จะส่งผลโดยตรงให้สมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นได้

ลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรภายนอกสังเกตได้ในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน ความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน และทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้งตัวแปรภายในสังเกตได้อื่น ๆ และตัวแปรตามสังเกตได้ ส่วนเพศ รายได้ของผู้ปกครอง การศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่ในโมเดล ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่เฉพาะความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน และทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้งตัวแปรตามสังเกตได้และตัวแปรภายในสังเกตได้อื่น ๆ ในโมเดล ซึ่งแสดงว่า ถ้านิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน ในระดับสูง หรือมีความใฝ่ฝันทะเยอทะยานสูง หรือมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน-อาชีพ มาก จะส่งผลให้มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้นได้มากด้วย แต่สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ถ้านิสิตนักศึกษามีความใฝ่ฝันทะเยอทะยานสูงหรือมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน-อาชีพ มาก จะส่งผลให้มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้นได้มาก ส่วนคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน ยังมีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพน้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าต่ำมาก หรืออาจกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับนั้น ในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เช่น ประสบการณ์การฝึกงานกับเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมสโมสร ($r = -0.001$) ประสบการณ์งานพิเศษกับรายได้ของผู้ปกครอง ($r = 0.001$) ใน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เช่น ประสิทธิภาพการฝึกงานกับอาชีพของผู้ปกครอง ($r = 0.001$) เวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียนกับการศึกษาของผู้ปกครอง ($r = -0.001$) เพศกับปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน ($r = 0.001$) และในกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น ประสิทธิภาพงานพิเศษกับอาชีพของผู้ปกครอง ($r = -0.002$) โปรแกรม-นวัตกรรมกับสมรรถภาพด้านการปรับตัว ($r = -0.001$) นอกจากนี้ยังมีตัวแปรคู่ที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r = 0$) คือ อาชีพของผู้ปกครองกับสมรรถภาพด้านการปรับตัว

5. ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่าง

การตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม พบว่า โมเดลสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่โมเดลที่ได้ปรับปรุงใหม่ตามผลการวิเคราะห์ของโปรแกรมลิสมเรลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง ไค-สแควร์, χ^2 มีค่า 253.934 $p = 0.124$ ที่องศาอิสระ $df = 229$ ค่า GFI = 0.958 ค่า AGFI = 0.936 และค่า RMR = 0.0971 ค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรภายในสังเกตได้แต่ละตัวอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะค่าความเที่ยงของตัวแปรตามสังเกตได้ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ หรือค่า R Square ของตัวแปรภายในแฝงทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายค่าความแปรปรวนของตัวแปรตามสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจได้ถึงร้อยละ 81.6 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรกลุ่มอ้างอิงภายนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสิทธิภาพนอกชั้นเรียน และประสิทธิภาพในชั้นเรียนได้ร้อยละ 79.4 ร้อยละ 77.7 ร้อยละ 70.4 และ ร้อยละ 40.00 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง ค่าไค-สแควร์, χ^2 มีค่า 248.094 $p = 0.0938$ ที่องศาอิสระ $df = 220$ ค่า GFI = 0.963 ค่า AGFI = 0.941 และค่า RMR = 0.104 ค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรภายในสังเกตได้แต่ละตัวอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะค่าความเที่ยงของตัวแปรตามสังเกตได้ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ หรือค่า R Square ของตัวแปรภายในแฝงทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ได้ถึงร้อยละ 98.6 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิภาพในชั้นเรียน ประสิทธิภาพนอกชั้นเรียน หลักสูตร-

โปรแกรมการเรียน และกลุ่มอ้างอิงภายนอกสถาบันได้ร้อยละ 80.9 ร้อยละ 73.1 ร้อยละ 70.5 และ ร้อยละ 56.00 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง ค่า ไค-สแควร์, χ^2 มีค่า 259.697 $p = 0.101$ ที่องศาอิสระ $df = 230$ ค่า $GFI = 0.962$ ค่า $AGFI = 0.942$ และค่า $RMR = 0.124$ ค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรภายในสังเกตได้ แต่ละตัวอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะค่าความเที่ยงของตัวแปรตามสังเกตได้ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ หรือค่า R Square ของตัวแปรภายในแฝงทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายค่าความแปรปรวนของตัวแปรตามสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจได้ ร้อยละ 85.4 สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรกลุ่มอ้างอิงภายนอกสถาบัน ประสบการณ์ในชั้นเรียน ประสบการณ์นอกชั้นเรียน และหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนได้ร้อยละ 75.0 ร้อยละ 64.7 ร้อยละ 62.6 และ ร้อยละ 37.3 ตามลำดับ

สรุปผลการเปรียบเทียบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการพิจารณาพร้อมกับค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) และค่าดัชนีวิเคราะห์เศษเหลือ (RMR) ซึ่งเป็นค่าที่บ่งชี้ความคลาดเคลื่อนในโมเดล พบว่า โมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด

6. ผลการเปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจสมมติฐาน หรือโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจสมมติฐาน (ภาพที่ 5 หน้า 88) แสดงสมมติฐานการวิจัยไว้รวม 7 ข้อ (หน้า 26) จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยใช้โปรแกรมลิสเรลเวอร์ชัน 8.14 ได้โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 โมเดล ได้แก่ โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ภาพที่ 10 หน้า 134) โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ภาพที่ 11 หน้า 135) และโมเดลสมรรถภาพ

เชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาพที่ 12 หน้า 136) สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า

1) ปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน และปัจจัยด้านบริบทสถาบัน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

2) ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัว มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ขนาดอิทธิพล -10.842 และยังมีอิทธิพลทางอ้อม โดยส่งผ่านตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน ซึ่งหมายถึงกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน และปัจจัยบริบทของสถาบัน ซึ่งหมายถึง หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

3) กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หมายถึง ทัศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน สังคมงานหรือประสบการณ์งานพิเศษ มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ด้วยขนาดอิทธิพล 1.802 และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร/โปรแกรมการเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 2.170 และ -0.429 ตามลำดับ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า มีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม สำหรับอิทธิพลทางอ้อมนั้นได้ส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 2.170 และ 0.458 ตามลำดับ ทางหนึ่งส่งผ่านมาทางประสบการณ์นอกชั้นเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 2.141 และ 0.013 ตามลำดับ และอีกทางหนึ่งส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนและประสบการณ์ในชั้นเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 2.170 0.458 และ -0.140 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

4) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบย้อนกลับกับประสบการณ์ในชั้นเรียนเพียงตัวเดียว ส่วนประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีความสัมพันธ์ทางเดียวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.013 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

5) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยที่อิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านประสบการณ์ในชั้นเรียนเพียงทางเดียวด้วยขนาดอิทธิพล 0.458 และ -0.140 ตามลำดับ

6) ประสบการณ์ในชั้นเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจขนาดอิทธิพล -0.140 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ในขณะที่เดียวกันก็มี

อิทธิพลทางอ้อม โดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน เพียงทางเดียว ด้วยขนาดอิทธิพล -0.820 และ -0.429 ตามลำดับ

7) ประสพการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ขนาดอิทธิพล 0.181 และมีอิทธิพลทางอ้อมรวม 4 ทาง โดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนทางหนึ่ง ด้วยขนาดอิทธิพล -0.001 และ -0.429 ตามลำดับ ทางที่ 2 ส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสพการณ์ในชั้นเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล -0.001 0.458 และ -0.140 ตามลำดับ ทางที่ 3 ส่งผ่านมาทางประสพการณ์ในชั้นเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.013 และ -0.140 ตามลำดับ และทางที่ 4 ส่งผ่านมาทางประสพการณ์ในชั้นเรียนและหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 0.013 -0.820 และ -0.429 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า

1) ปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน และปัจจัยด้านบริบทสถาบัน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

2) ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัว มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ขนาดอิทธิพล 7.308 และยังมีอิทธิพลทางอ้อม โดยส่งผ่านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน ซึ่งหมายถึงกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน และปัจจัยบริบทของสถาบัน ซึ่งหมายถึง หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสพการณ์ในชั้นเรียนและประสพการณ์นอกชั้นเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อทั้งประสพการณ์ในชั้นเรียน และประสพการณ์นอกชั้นเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

3) กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หมายถึง ทศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน สังคมงานและประสพการณ์งานพิเศษ มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจด้วยขนาดอิทธิพล 1.161 และมีอิทธิพลทางอ้อมรวม 4 ทาง โดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ทางหนึ่งด้วยขนาดอิทธิพล -2.922 และ 0.013 ตามลำดับ ทางที่ 2 ส่งผ่านประสพการณ์ในชั้นเรียน และหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.849 2.160 และ 0.013 ตามลำดับ ทางที่ 3 ส่งผ่านมาทางประสพการณ์นอกชั้นเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 1.161 และ -0.251 ตามลำดับ และทางที่ 4 ส่งผ่านมาทางประสพการณ์นอกชั้นเรียน ประสพการณ์ในชั้นเรียน และหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 1.161 -0.046 2.160 และ 0.013 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

4) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีความสัมพันธ์ทางเดียวกับประสบการณ์ในชั้นเรียนและประสบการณ์นอกชั้นเรียน โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรทั้งสอง ขนาดอิทธิพล 2.160 และ 0.948 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ในชั้นเรียน ก็มีความสัมพันธ์ทางเดียวกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน โดยได้รับอิทธิพลทางตรงด้วยขนาด -0.046 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

5) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ เพียงทางเดียว ขนาดอิทธิพล 0.013 โดยไม่มีอิทธิพลทางอ้อมใด ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

6) ประสบการณ์ในชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย มีเพียงอิทธิพลทางอ้อม โดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนเพียงทางเดียว ด้วยขนาดอิทธิพล 2.160 และ 0.013 ตามลำดับ

7) ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อิทธิพลทางตรงขนาด -0.251 ส่วนอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนทางหนึ่ง ด้วยขนาดอิทธิพล 0.948 และ 0.013 ตามลำดับ ส่วนอีกทางหนึ่งส่งผ่านทางประสบการณ์ในชั้นเรียนและหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล -0.046 2.160 และ 0.013 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า

1) ปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน และปัจจัยด้านบริบทสถาบัน มีอิทธิพลทางตรงต่อพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

2) ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยด้านบุคลิกส่วนตัว มีอิทธิพลทางตรงต่อพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ขนาดอิทธิพล -1.342 และมีอิทธิพลทางอ้อม โดยส่งผ่านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน ซึ่งหมายถึงกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน และปัจจัยบริบทของสถาบัน ซึ่งหมายถึง หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียนและประสบการณ์นอกชั้นเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

3) กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หมายถึง ทิศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน สังคมงานและประสบการณ์งานพิเศษ มีอิทธิพลทางตรงต่อพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจด้วยขนาดอิทธิพล 1.061 และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล -1.729 และ 0.117 ตามลำดับ ทางหนึ่งส่งผ่านประสบการณ์ในชั้นเรียน และ

หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.286 2.593 และ 0.117 ตามลำดับ และอีกทางหนึ่ง ส่งผ่านมาทางประสบการณ์ในชั้นเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 0.286 และ 0.523 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

4) หลักสูตร - โปรแกรมการเรียน มีความสัมพันธ์ทางเดียวกับประสบการณ์ในชั้นเรียนและประสบการณ์นอกชั้นเรียน โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสบการณ์ในชั้นเรียน ขนาดอิทธิพล 2.593 แต่กลับมีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 0.216 ส่วนประสบการณ์ในชั้นเรียน ก็มีความสัมพันธ์ทางเดียวกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน ด้วยอิทธิพลทางตรง 0.558 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

5) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ เพียงทางเดียว ขนาดอิทธิพล 0.117 โดยไม่มีอิทธิพลทางอ้อมใด ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

6) ประสบการณ์ในชั้นเรียน มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยอิทธิพลทางอ้อม ส่งผ่านมาทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพล 2.593 และ 0.117 ตามลำดับ

7) ประสบการณ์นอกชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

สรุปได้ว่า โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สอดคล้องกับโมเดลสมมติฐานมากที่สุด หรือมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยมากที่สุด โดยปัจจัยทั้ง 5 ประการ ได้แก่ ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ และยังส่งผลทางอ้อมด้วย ส่วนโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประสบการณ์ในชั้นเรียนไม่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ มีเพียงผลทางอ้อมน้อยมาก และหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ก็ส่งผลทางตรงเล็กน้อยโดยไม่มีผลทางอ้อม นอกจากนี้ ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่เพิ่มขึ้น ก็กลับส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจลดลง สำหรับโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่นิสิตนักศึกษาได้รับ ไม่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ และหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ก็ส่งผลทางตรงเล็กน้อยโดยไม่มีผลทางอ้อม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ได้ข้อความรู้ใหม่ซึ่งผู้วิจัยจัดจำแนกเพื่ออภิปรายผลการวิจัยรวม 3 ประเด็น ประเด็นแรก เป็นการอภิปรายถึงความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทั้ง 5 ประการ ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ เปรียบเทียบระหว่างโมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และโมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประเด็นที่สอง เป็นการอภิปรายถึงความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย 5 ประการที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ที่ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างสถาบันทั้งสามประเภท และประเด็นสุดท้าย เป็นการอภิปรายถึงข้อความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจในงานวิจัยนี้ รายละเอียดดังนี้

1. ความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ เปรียบเทียบระหว่างโมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และโมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้จากการวิจัย ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทั้ง 5 ประการดังกล่าวที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามประเภท ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐาน รายละเอียดดังนี้

1.1 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ส่งผลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ได้ผลสอดคล้องตรงกันในสถาบันทั้งสามประเภท และสอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย แต่มีความแตกต่างในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังนี้

1.1.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ซึ่งแสดงว่า บทบาทหรือความสำคัญขององค์ประกอบลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ลดน้อยลง จะมีผลส่งเสริมโดยตรงให้สมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจเพิ่มขึ้นได้ บทบาทหรือระดับความสำคัญขององค์ประกอบลักษณะภูมิหลังที่ควรถูกทำให้ลดน้อยลง พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตารางที่ 20 หน้า 125) คือ รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง นั่นคือ การที่จะพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ให้เพิ่มมากขึ้น ต้องลดความสำคัญด้านรายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง กล่าวคือ ฐานะทางสังคมและอาชีพของครอบครัว ไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยทั่วไปที่มักจัดทรัพยากรทางการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยนิสิตนักศึกษาทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน เช่น มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เปิดบริการให้นิสิตนักศึกษาสามารถใช้ค้นคว้าหรือพิมพ์งานนอกเวลาเรียน เพื่อที่ว่านิสิตนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยก็สามารถมีโอกาสได้ค้นคว้าหรือทำงานที่อาจารย์มอบหมายให้ได้เท่าเทียมกับนิสิตนักศึกษาอื่น ๆ และสามารถพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของตนให้เพิ่มขึ้นได้ นั่นคือ จากผลงานวิจัยนี้ กล่าวได้ว่า สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สภาพแวดล้อมและประสบการณ์จากมหาวิทยาลัย มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพมากกว่าลักษณะภูมิหลังที่ติดตัวมา สอดคล้องกับงานวิจัยของสปริงเกอร์ เทเรนซินี พาสคาแรลลาและนอรา (Springer, Terenzini, Pascarella, and Nora, 1995) ที่พบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาภายหลังที่นักศึกษาเข้ามาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากกว่าคุณลักษณะที่ติดตัวนักศึกษามาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย

1.1.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ลักษณะภูมิหลังมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งแสดงว่า ถ้ายังเพิ่มบทบาทหรือให้ความสำคัญกับองค์ประกอบลักษณะภูมิหลังของนิสิตศึกษามากขึ้น จะมีผลให้นิสิตนักศึกษามีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งแสดงว่า ลักษณะภูมิหลังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ยังคงเป็นสิ่งที่ติดตัวนิสิตนักศึกษามาจนถึงการเรียนในระดับปริญญาตรี ความแตกต่างที่ปรากฏนี้ เมื่อพิจารณาประกอบกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 7 ประการ ของลักษณะภูมิหลัง (เพศ รายได้ของผู้ปกครอง การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ผลการเรียนเดิม ความไม่ฝืนและทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ) และองค์ประกอบทั้ง 6 ประการของสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ (สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ สมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านบริหาร สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถภาพด้านบูรณาการ และสมรรถภาพด้านการ

ปรับตัว) พบว่า ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 มากกว่า กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และสมรรถภาพด้านบุรณาการ มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิหลังทุกตัว ยกเว้น เพศ แสดงว่า รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ความใฝ่ฝันและทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ มีผลต่อการเรียนรู้และทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และทักษะในบริบทที่เหมาะสม อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีฐานะดี มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ คิดเป็นสัดส่วน มากกว่านิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของมุสตี ดาวรรกุล (2531) ดังนั้น ถ้ายังได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ก็จะมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ทางสังคมที่ส่งเสริมสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจของนิสิตนักศึกษาให้เพิ่มขึ้นได้มาก นอกจากนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่มีผลการเรียนเดิมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่า นิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และค่าการกระจายของคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก็มีการกระจายมากกว่าด้วย ความแตกต่างกันของพื้นฐานความรู้เดิมมีผลต่อเนื่องถึงการเรียนรู้ใหม่ ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1976) ที่ว่า ความรู้เดิมเป็นตัวแปรสำคัญยิ่งต่อ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ที่มีความรู้เดิมดี ย่อมเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและทำความเข้าใจได้ รวดเร็วกว่า สำหรับความเด่นชัดด้านความสัมพันธ์ของสมรรถภาพด้านบุรณาการ พิจารณาจากความ ใฝ่ฝันด้านการเรียนและด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยความใฝ่ฝันที่ จะเรียนต่อในระดับปริญญาโท ($\bar{X} = 3.01$) และความใฝ่ฝันที่จะเป็นเจ้าของกิจการ ($\bar{X} = 3.61$) สูง กว่านิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยความใฝ่ฝันที่จะเรียนจบด้วยคะแนน เกียรติยศมีค่าต่ำสุด ($\bar{X} = 1.87$) แสดงว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนรู้จักตนเองและ ต้องการพัฒนาตนเองอย่างมากโดยเฉพาะอาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของนภาพร แก้วนิมิตชัย (2539) ที่พบว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีวัฒนธรรมมุ่งอาชีพ และงานวิจัยของมุสตี ดาวรรกุล (2531) ที่พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งสอนให้นักศึกษาประกอบอาชีพทำงานเอกชน รองลงมา คือ การประกอบอาชีพอิสระเป็นเจ้าของกิจการและอาชีพราชการเป็นอันดับสุดท้าย

1.2 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันกับ สมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ สอดคล้องตรงกันทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ขนาดอิทธิพลของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของ รัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีค่าสูงสุด (1.802) รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของ

รัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (1.061) และกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีค่าน้อยที่สุด (0.263) แสดงว่า ตัวแปรกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน ซึ่งหมายถึงทัศนคติที่ติดต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน และประสบการณ์งานพิเศษของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนโดยรวม มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจน้อยมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์งานพิเศษ สัดส่วนของผู้ที่มีประสบการณ์งานพิเศษน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 5.35 เท่านั้น นอกจากนี้ ค่าเฉลี่ยของคะแนนประสบการณ์พิเศษในสาขาวิชาเอกยังมีค่าน้อยที่สุด เท่ากับ 1.51 สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพร แก้วนิมิตชัย (2539) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่มีฐานะดี วัฒนธรรมสนใจงานพิเศษน้อย แตกต่างจากนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะจากสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า สัดส่วนของผู้ที่มีประสบการณ์งานพิเศษจึงมากที่สุด

1.3 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน กับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ สอดคล้องตรงกันทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง แต่ในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นอิทธิพลทางตรงเชิงลบ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นอิทธิพลทางตรงเชิงบวกและขนาดอิทธิพลน้อยมาก แสดงให้เห็นว่า การจัดหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่กำหนดโดยอาจารย์ผู้สอน หากมีความยืดหยุ่นมากขึ้น จะทำให้นิสิตนักศึกษามีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ถ้าหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ยิ่งมีความเข้มข้น นิสิตนักศึกษาจะยิ่งมีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้น นั่นคือ ผลของการเรียนรู้ถูกอิงอยู่กับคุณภาพของหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน อันเป็นลักษณะธรรมชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยปัจจุบัน ซึ่งจัดการเรียนการสอนโดยยึดมั่นในหลักสูตรที่มีลักษณะแน่นอนตายตัว เช่น การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ต้องอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานกลางของทบวงมหาวิทยาลัย การปรับเปลี่ยนหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับปรัชญาปัญหาหรือลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งยังไม่สามารถทำได้ (ทิพวรรณรัตน์วงศ์, 2532) เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง ถูกกำหนดไว้เหมือนกัน สำหรับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมี 35 วิทยาเขตและ 15 คณะ วิทยาเขตทุกแห่งและคณะที่อยู่ในสายวิชาชีพเดียวกัน จะต้องใช้หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนเดียวกัน ดังนั้น สมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งก็คือ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ จึงแสดงออกให้เห็นว่าได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน

1.4 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประสบการณ์ในชั้นเรียนกับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

1.4.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประสบการณ์ในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ซึ่งแสดงว่า ถ้าประสบการณ์ในชั้นเรียนมีความยืดหยุ่นได้มากขึ้น จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาที่มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้น เช่น นิสิตนักศึกษามีอิสระในการใช้เวลาศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มกับเพื่อนในชั้นเรียนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนเป็นไปโดยธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งไม่ได้ถูกอิงอยู่กับข้อบังคับของกิจกรรมในชั้นเรียนมากเกินไป เหล่านี้จะมีผลส่งเสริมให้สมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการปฏิบัติจากมหาวิทยาลัยและอาจารย์แบบผู้ใหญ่ ให้มีอิสระในทางความคิด รู้จักรับผิดชอบ ต้องรู้จักแสวงหาข้อมูลข่าวสารและเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นประสบการณ์ในชั้นเรียนที่ถูกกำหนดโดยอาจารย์ผู้สอน ถ้ามีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงมากเกินไป กลับมีผลทำให้สมรรถภาพเชิงวิชาชีพลดลง ในทำนองเดียวกัน ถ้ามีความยืดหยุ่นได้มากขึ้น จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างจากนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.4.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประสบการณ์ในชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ แสดงว่า สิ่งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนได้รับจากชั้นเรียน ไม่ได้มีผลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ มีเพียงอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะการเรียนการสอนในชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นการบรรยายไม่มีวิธีสอนอื่นๆ เนื่องจากอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษ ขนาดของห้องเรียนค่อนข้างใหญ่ เพราะนักศึกษามีเป็นจำนวนมาก (ทิพวรรณ รัตนวงศ์, 2532) และจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของมุสตี ดาวารกุล (2531) ก็พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจการเรียนการสอนของอาจารย์ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยที่นักศึกษาต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ผลการวิจัยนี้จะบ่งชี้ได้ว่า ประสบการณ์ในชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ แต่จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์ในชั้นเรียนบางตัว ยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพถึง 11 คู่ คือ เวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านมโนทัศน์ สมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถภาพด้านบูรณาการ

และสมรรถภาพด้านการปรับตัว ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านเทคนิคและด้านการติดต่อสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านมโนทัศน์ ประสิทธิภาพการสอนในรายวิชาเอกมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสารและสมรรถภาพด้านการปรับตัว นั่นคือ ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสพการณ์ในชั้นเรียนบางตัว ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเกือบทั้งหมด ยกเว้นสมรรถภาพด้านบริบท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีข้อจำกัดในเรื่องของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพราะอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานกลางที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด ทำให้มีปัญหาขาดแคลนอาจารย์ อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษและการสอนใช้วิธีบรรยาย ไม่มีวิธีสอนอื่น ๆ (ทิพวรรณรัตน์วงศ์, 2532) ดังนั้น ประสพการณ์ที่นักศึกษาได้รับในชั้นเรียน จึงไม่มีผลต่อสมรรถภาพด้านบริบท ซึ่งหมายถึงความเข้าใจในเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ แต่เวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนซึ่งเป็นคุณภาพความพยายามของนักศึกษาแต่ละคน โดยนักศึกษาที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้ามากย่อมได้รับการพัฒนาสมรรถภาพด้านมโนทัศน์ สมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถภาพด้านการบูรณาการและสมรรถภาพด้านการปรับตัวมาก นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนย่อมมีข้อสงสัย ชักถามอาจารย์ในชั้นเรียนมากและปรึกษาปัญหาหรือทำการบ้านร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนจึงมีผลต่อสมรรถภาพด้านเทคนิคและสมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านมโนทัศน์ และประสพการณ์การสอนในรายวิชาเอกมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านเทคนิค สมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร และสมรรถภาพด้านการปรับตัว ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของแฟรงคลิน (Franklin, 1995) ที่พบว่า คุณภาพความพยายามของนักศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลกระทบทางตรงต่อผลการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรนภา บรรจงกาลกุล (2539) ที่ศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน การเตรียมการสอนของอาจารย์และเทคนิคการสอนซึ่งแทนด้วยประสพผลการสอน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4.3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประสพการณ์ในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ แสดงว่า สิ่งที่นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้รับในชั้นเรียน ถ้ายังมีมาก จะทำให้นักศึกษามีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น นั่นคือ นักศึกษาของสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในงานวิจัยนี้ ให้ความสำคัญกับประสพการณ์ในชั้นเรียนมาก โดยเห็นว่าเป็นปัจจัยที่พัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจของตนเอง อาจเป็นเพราะสถาบันทั้งสองแห่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิวัฒนาการมาจากสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนเดิมในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และมีปรัชญาเดิมของสถาบันฝึกหัดครู ซึ่งอาจารย์จะดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนแบบนักเรียนมัธยม ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

จึงมีมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนยังมีความเข้าใจในหลักการเรียนการสอนและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มีความหลากหลายในเชิงเทคนิคการสอนและการใช้สื่อการสอน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชั้นเรียนจึงมีผลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ

1.5 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประสบการณ์นอกชั้นเรียน กับ สมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่มีต่อสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ มีความแตกต่างกันมากในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามเช่นเดียวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน

1.5.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก แสดงว่า ถ้าผลิตนักศึกษาได้รับประสบการณ์นอกชั้นเรียนมากขึ้น จะส่งผลให้มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้นด้วย

1.5.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบ แสดงว่า ถ้าผลิตนักศึกษาได้รับประสบการณ์นอกชั้นเรียนมากขึ้น จะส่งผลให้สมรรถภาพเชิงวิชาชีพกลับลดลง

1.5.3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : ประสบการณ์นอกชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ แสดงว่า ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่ผลิตนักศึกษาได้รับไม่ได้มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียนบางตัวกับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพยังมีความสัมพันธ์กัน 2 คู่ คือ เวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านเทคนิคและสมรรถภาพด้านบริบท จากผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ก็พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียนกับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพมีความสัมพันธ์กันทุกคู่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 เวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียนซึ่งแทนด้วยคุณภาพความพยายามของนิสิตนักศึกษานั้น มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านเทคนิค ซึ่งหมายถึง ความสามารถปฏิบัติทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในวิชาชีพ และสมรรถภาพด้านบริบท ซึ่งหมายถึงความเข้าใจในเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรนพ นวกิจบำรุง (2528) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล) มีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อประกอบอาชีพสูงสุด รองลงมา คือ แนวบทบาทการพัฒนาสังคม แตกต่างจากวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีวัฒนธรรมใฝ่รู้สูงกว่า เพราะส่วนใหญ่มีพื้นฐานการเรียนดี จึงมีความสนใจศึกษาหาความรู้ในวิชาที่เรียนได้กว้างขวางลึกซึ้งกว่า (นภาพร แก้วนิมิตชัย, 2539) และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกชั้นเรียน

มากกว่า ผลจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกชั้นเรียน จะส่งผลทางตรงต่อการเรียนรู้ (Terenzini, Pascarella and Bliming, 1996) เพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะช่วยสร้างความมั่นใจ ความมีกำลังใจ และความพอใจในตนเองของนิสิตนักศึกษาให้เพิ่มยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้ (Astin, 1993) การที่นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกชั้นเรียนน้อย ดังนั้น ผลงานวิจัยนี้ จึงพบว่า ประสบการณ์นอกชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ความแตกต่างอย่างมากของประสบการณ์นอกชั้นเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสาม อาจเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของสภาพแวดล้อมภายนอกชั้นเรียน และกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ (Pascarella, 1985 ; Astin, 1993 ; Franklin, 1995 ; Springer et al, 1995 ; Nora et al, 1995 ; Terenzini et al, 1995) ลักษณะสภาพโดยทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาไทยปัจจุบัน ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มักมีบริเวณกว้างขวาง บรรยากาศร่มรื่น มีสถานที่พักผ่อนที่นิสิตนักศึกษาจะได้ทำกิจกรรมหรือทบทวนบทเรียนร่วมกันมากกว่า ห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่และมีความสมบูรณ์เพียงพอต่อการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง บรรยากาศของความเป็นวิชาการจึงมีมากกว่า นิสิตนักศึกษามีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ทั้งในเชิงวิชาการและด้านการพัฒนาจิตใจมากกว่า จากการทำงานเป็นผู้ช่วยวิจัยของอาจารย์ จากการช่วยงานกิจกรรมของภาควิชา/สาขาวิชา จากการฟังบรรยาย ปาฐกถา เสวนาและร่วมกิจกรรมชมรมสโมสรต่าง ๆ เป็นต้น สภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียนภายในสถาบันเหล่านี้ สร้างเสริมประสบการณ์นอกชั้นเรียนให้กับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ตรงกันข้ามกับมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งมีวัฒนธรรมมุ่งสังคมและมุ่งอาชีพ (นภาพร แก้วนิมิตชัย, 2539) กิจกรรมนอกชั้นเรียนมักเป็นสันทนาการมากกว่าเชิงวิชาการ ดังนั้น ถ้าประสบการณ์นอกชั้นเรียนเหล่านี้ลดน้อยลง ก็จะมีผลให้สมรรถภาพเชิงวิชาชีพมากขึ้น ส่วนในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การที่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของสถาบันเหล่านี้ที่ยังไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์นอกชั้นเรียนให้แก่นิสิตนักศึกษาได้มากเท่ากับมหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีมีลักษณะเป็น 2 ผลัด คือ ภาคปกติและภาคสมทบหรือภาคพิเศษที่ใช้อาจารย์สอนชุดเดียวกัน ซึ่งอาจมีบางคาบเวลาเรียนของบางวันที่ซ้อนกันอยู่ระหว่างนักศึกษาสองกลุ่มดังกล่าว อาจารย์ส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมาก จึงมักไม่มีเวลานอกชั้นเรียนให้กับนักศึกษา และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่ในสถาบันเฉพาะเวลาเรียนในชั้นเรียน สถาบันยังมีบรรยากาศทางวิชาการอยู่น้อย กิจกรรมชมรมสโมสรยังอยู่ในวงแคบ เฉพาะบางกลุ่มและบางเวลา เช่น กิจกรรมทางด้านกีฬา นอก

จากนี้ นักศึกษาส่วนหนึ่งมักมีภาระรับผิดชอบช่วยงานของครอบครัว เนื่องจากผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่าผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ดังนั้น ผลงานวิจัยนี้ จึงยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่แสดงว่า ประสพการณ์นอกชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ กล่าวได้ว่า จากผลของการวิจัยนี้ สามารถบ่งชี้ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้พึงตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน รวมทั้งกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญาและจิตใจ เพราะกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา (สำเนา ขจรศิลป์ , 2538)

2. ความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ที่ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย เปรียบเทียบระหว่างโมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และโมเดลของกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

จากผลการวิจัย พบว่า โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจกลุ่มตัวอย่างที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยภาพรวม มีลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุส่วนใหญ่ที่เหมือนกันและสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกันของปัจจัยทั้ง 5 ประการ บางตัวที่ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย สามารถอภิปรายเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กับหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน

2.1.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย: ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของลักษณะภูมิหลังบางตัวกับหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ก็ยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ 3 คู่ คือ ความใฝ่ฝันทะเยอทะยานมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยี-สื่อการสอน และประสพการณ์การฝึกงาน ทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพมีความสัมพันธ์กับโปรแกรม-นวัตกรรม หมายความว่า การจัดหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนที่มีสื่อการ

สอน-เทคโนโลยีที่ทันสมัยสัมพันธ์กับความใฝ่ฝันสูงของนิสิตนักศึกษา และการที่นิสิตนักศึกษามีความใฝ่ฝันทะเยอทะยานด้านการเรียนและอาชีพสูง จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาต้องการมีประสบการณ์การฝึกงานเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับประสบการณ์การฝึกงานระบุไว้ในหลักสูตร แต่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ก็มักหาสถานที่ฝึกงานเองในช่วงปิดภาคฤดูร้อน(ผลการสัมภาษณ์รองศาสตราจารย์ ดร. กุลภัทรา ลิโรดม : การฝึกงานของนักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจากผลการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิรัช อภิเมธีอํารง : การฝึกงานของนิสิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เช่นเดียวกับ ทศนคติต่อการเรียน-อาชีพของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีผลต่อการจัดหรือปรับเปลี่ยนโปรแกรม-นวัตกรรมของมหาวิทยาลัยด้วย เพราะลักษณะของความเป็นอิสระทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเหล่านี้มีมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์อิทธิพลด้วยโปรแกรมลิสรเอล ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของลักษณะภูมิหลังบางตัวที่ไม่ปรากฏผลความสัมพันธ์กับหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน คือ รายได้ ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งแสดงว่า รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครองนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่มีผลโดยตรงต่อการจัดหรือปรับเปลี่ยนหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน อันเป็นลักษณะธรรมชาติของการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไทยปัจจุบัน ที่ซึ่งอาจารย์และนักการศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ดังนั้น การจัดหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนของมหาวิทยาลัยของรัฐจึงไม่ได้มีผลจากลักษณะครอบครัวของนิสิตนักศึกษา

2.1.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา มีผลทางตรงต่อการจัดหรือปรับเปลี่ยนหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย แม้ว่า การจัดหรือปรับเปลี่ยนหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกลางของทบวงมหาวิทยาลัย แต่มหาวิทยาลัยเอกชนก็สามารถจัดเทคโนโลยี-สื่อการสอน-นวัตกรรมทางการศึกษา ได้แตกต่างกันตามความพร้อมและความสามารถของมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจพิจารณาจากลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ เช่น ส่วนใหญ่มีพื้นฐานเดิมอยู่ในระดับอ่อน (คะแนนเฉลี่ย 2.00-2.25) ก็ลดความเข้มข้นของหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนลงบ้าง เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แม้ว่า หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนจะถูกกำหนดให้ทุกสถาบันใช้ร่วมกัน แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกันได้บ้าง เช่น รายวิชาที่เปิดสอนทั้งที่เป็นรายวิชาบังคับเรียน หรือเลือกเสรี การใช้เทคโนโลยี-สื่อการสอน มักคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนด้านฐานะครอบครัวและพื้นฐานการเรียนเดิมด้วย

2.2 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะภูมิหลังนิสิตนักศึกษากับประสบการณ์ในชั้นเรียน

2.2.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของลักษณะภูมิหลังบางตัวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน ยังมีความสัมพันธ์กัน 4 คู่ คือ เพศ และคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบัน มีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน ส่วนคะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบันและทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ ก็มีความสัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของแฟรงคลิน(Franklin, 1995)ที่ว่า ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษามีผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์-กลุ่มเพื่อน และเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนซึ่งแทนคุณภาพความพยายามของนิสิตนักศึกษาจะส่งผลต่อไปยังผลลัพธ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังพบว่า องค์ประกอบของลักษณะภูมิหลังบางตัวที่ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชั้นเรียน คือ รายได้ ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง แสดงว่า ประสบการณ์ในชั้นเรียนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐจะมีมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากลักษณะภายในตัวเองของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ไม่ได้มีผลจากลักษณะของครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ หลิมวัฒนา (2531) ที่พบว่า รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา-มารดา ระดับการศึกษาของบิดา-มารดา ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเพียงอิทธิพลทางอ้อมค่อนข้างต่ำ

2.2.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของลักษณะภูมิหลังบางตัวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน ยังมีความสัมพันธ์กัน 5 คู่ คือ เพศมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน ความใฝ่ฝันทะเยอทะยานมีความสัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน และทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพ มีความสัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกมล กิจสวัสดิ์ (2533) ซึ่งได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักศึกษาเพศชายและหญิงใช้เวลาศึกษาค้นคว้าแตกต่างกัน แม้จะเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ส่วนการที่คะแนนเฉลี่ยสะสมเดิมมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน เพราะผู้ที่มีความรู้เดิมดี ย่อมมีแรงจูงใจที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนเช่นเดียวกับที่เคยศึกษามา (ฉวีวรรณ หลิมวัฒนา, 2531) สอดคล้องกับ

ผลการศึกษาของประยูร ศรีสังข์กุล (2529) ที่ว่า ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยของนภาพร แก้วนิมิตชัย (2539) ยังพบว่า นิสิตนักศึกษาชายและนิสิตนักศึกษาหญิงมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในวัฒนธรรม 10 แบบ ซึ่งในจำนวนนี้มีวัฒนธรรม 2 แบบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน คือ วัฒนธรรมมุ่งเรียน และวัฒนธรรมใฝ่รู้ โดยที่นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีวัฒนธรรมมุ่งเรียนสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และพบว่า นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีเป้าหมายการศึกษาที่ชัดเจนเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต จึงมีวัฒนธรรมมุ่งอาชีพมากกว่านิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นั่นคือ นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีทัศนคติต่อการเรียน-อาชีพสูงกว่านิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ดีและมีความพึงพอใจ จะมีความตั้งใจเรียน ความมานะพยายาม จึงมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และเพื่อนขณะเรียนในชั้นเรียนสูง (ศักดิ์ดา บุญยไวยโรจน์, 2533 อ้างถึงใน พรนภา บรรจงกาลกุล, 2539)

2.2.3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาพที่ 12 หน้า 136) พบว่า การจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะได้รับอิทธิพลจากทั้งลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาและกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน ซึ่งแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จะแสดงว่า ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน แต่ก็มีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน ประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียน โดยที่ปัจจัยดังกล่าว ต่างก็มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ดังนั้น โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงเป็นโมเดลหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสปริงเกอร์ เทเรนซินี พาสคาเรลลาและนอรา (Springer, Terenzini, Pascarella, and Nora, 1995) ที่ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาภายหลังที่นักศึกษาเข้ามาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากกว่าคุณลักษณะที่ติดตัวนักศึกษามาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย

2.3 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะภูมิลักษณ์นิตินักศึกษากับประสบการณ์นอกชั้นเรียน

2.3.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงว่า ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่นิตินักศึกษาได้รับมีผลมาจากลักษณะส่วนตัว และลักษณะครอบครัวของนิตินักศึกษา เช่น ทักษะคิดต่อการเรียน-อาชีพ ความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน ผลการเรียนเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง

2.3.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษา ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของลักษณะภูมิลักษณ์ยังมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์นอกชั้นเรียน 1 คู่ คือ เพศมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียน นั่นคือ นักศึกษาชาย-หญิงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยใช้เวลาทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมล กิจสวัสดิ์ (2533) และเมื่อตรวจสอบกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของลักษณะภูมิลักษณ์นิตินักศึกษามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์นอกชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพียง 7 คู่ และที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพียง 5 คู่ จากจำนวนทั้งหมด 28 คู่ หรือคิดเป็นร้อยละ 42.85 โดยที่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำทุกคู่ คือ ค่าความสัมพันธ์, r น้อยกว่า 0.3 (ตารางที่ 21 หน้า 128) ดังนั้น อาจทำให้ตัวแปรลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษามีความสัมพันธ์ไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ก็มีผลทางอ้อมต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน โดยส่งผ่านทางกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน

2.3.3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : ลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษาไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียนเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และจากผลการวิเคราะห์อิทธิพล ไม่ปรากฏค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของลักษณะภูมิลักษณ์นิตินักศึกษากับประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่จากผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของลักษณะภูมิลักษณ์นิตินักศึกษากับประสบการณ์นอกชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 จำนวน 9 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จำนวน 1 คู่ จากจำนวนทั้งหมด 28 คู่ คิดเป็นร้อยละ 35.71 โดยมีค่าความสัมพันธ์, r ต่ำกว่า 0.3 ทุกคู่ (ตารางที่ 22 หน้า 130) ดังนั้น อาจทำให้ตัวแปรลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษามีความสัมพันธ์ไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่พบว่า ลักษณะภูมิลักษณ์ของนิตินักศึกษามีผลโดยตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน และแม้ว่า กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดม

ศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จะไม่ปรากฏว่า ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา มีผลโดยตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียนเช่นกัน แต่ก็มีความแตกต่างที่ว่ายังมีค่าพารามิเตอร์อิสระบางตัวที่สามารถบ่งชี้ได้ว่า ตัวแปรบางตัวมีอิทธิพลต่อกัน ความแตกต่างของผลวิจัยในข้อนี้ สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากลักษณะความหลากหลายที่มากเกินไปของกลุ่มตัวอย่างนี้ที่ข้อมูลเชิงประจักษ์เก็บรวบรวมจากสถาบันรวม 4 แห่ง คือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา อันเป็นผลมาจากการที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแต่ละแห่ง มีจำนวนนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ หลักสูตร 4 ปี อยู่บ่อย จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง และแม้ว่าสถาบันราชภัฏทุกแห่งจะจัดหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนของแต่ละสาขาวิชาเอกไว้เหมือนกัน แต่ลักษณะภูมิหลังของผู้เรียนในแต่ละสถาบันแตกต่างกัน ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่จัดให้นักศึกษาของแต่ละสถาบันก็แตกต่างกันด้วย ขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาและความพร้อมของแต่ละสถาบัน นอกจากนี้ ประสบการณ์นอกชั้นเรียนของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างนี้ ก็แตกต่างจากนิสิตนักศึกษาของสถาบันราชภัฏและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมาก กล่าวคือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่ทบทวนบทเรียนร่วมกันนอกชั้นเรียนน้อย ใช้เวลาร่วมกิจกรรมสโมสกรันน้อย ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียนเน้นทางด้านกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมสนทนาการมากกว่ากิจกรรมวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อหมดคาบเวลาเรียนในชั้นเรียนของแต่ละวันแล้ว นักศึกษาจะรีบเดินทางกลับบ้านหรือหอพักซึ่งอยู่นอกสถาบัน เพราะที่ตั้งของสถาบันอยู่ไกลจากแหล่งชุมชนและสถาบันก็ไม่มีบริการหอพัก วัฒนธรรมนักศึกษาอยู่หอพักจึงไม่มี ซึ่งก็แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงว่า ลักษณะภูมิหลังของนักศึกษามีอิทธิพลต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียนแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียนก็ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ แต่ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่างนี้ ก็มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิคาร์ตัน ศิลปเดช (2532) ที่ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาชีพของนักศึกษาวิทยาลัยครู พบว่าส่วนใหญ่เป็นตัวแปรด้านคุณลักษณะของผู้เรียน เช่นเดียวกับเซนทราและพอตเตอร์ (Centra and Potter, 1980) พาสคาแรลลา (Pascarella, 1985) และ แอสติน (Astin, 1993) ที่พบว่า ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษามีผลต่อการเรียนรู้

2.4 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันกับ ประสบการณ์ในชั้นเรียน

2.4.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน และจากผลการวิเคราะห์อิทธิพล ไม่ปรากฏค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันกับประสบการณ์ในชั้นเรียน แต่จากผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันกับประสบการณ์ในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กันต่ำที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์, r ต่ำกว่า 0.3 ทุกคู่ (ตารางที่ 20 หน้า 125) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์ของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจากงานวิจัยนี้ ยังไม่เด่นชัดพอที่จะสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันมีผลต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน การที่ได้ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบของตัวแปรกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน ซึ่งมีเพียง 2 ประการ คือ ทศนคติต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบันและประสบการณ์งานพิเศษ โดยที่จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า นิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีประสบการณ์งานพิเศษน้อยมากเพียงร้อยละ 5.66 และค่าเฉลี่ยของคะแนนประสบการณ์งานพิเศษมีค่าต่ำมาก คือ เท่ากับ 1.62 ในขณะที่ข้อมูลมีการกระจายมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1.12 ดังนั้น อาจทำให้ตัวแปรกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน มีความสัมพันธ์ไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน แต่มีผลทางอ้อมโดยส่งผ่านทางหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนและประสบการณ์นอกชั้นเรียน

2.4.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบันมีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงว่า การที่นิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มเพื่อนนอกสถาบัน หรือมีประสบการณ์งานพิเศษมากขึ้น จะส่งผลให้มีประสบการณ์ในชั้นเรียน เช่น มีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และเพื่อน ได้มากขึ้น รู้จักใช้เวลาศึกษาในชั้นเรียนได้มากขึ้น เป็นต้น

2.5 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับ

จากรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจสมมติฐาน แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างปัจจัยด้านบริบทของสถาบัน รวม 3 เส้นทาง ได้แก่ หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนกับประสบการณ์ในชั้นเรียน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียนกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน

2.5.1 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน กับประสบการณ์ในชั้นเรียน หมายถึง หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียนก็มีผลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนด้วย ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนกับประสบการณ์ในชั้นเรียน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย แต่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ไม่มีผลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน แต่ประสบการณ์ในชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ซึ่งเป็นเพียงความสัมพันธ์ทางเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า ในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย องค์ประกอบของหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ยังมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชั้นเรียนถึง 4 คู่ คือ โปรแกรม-นวัตกรรม มีอิทธิพลต่อเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน เทคโนโลยี-สื่อการสอน มีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนและประสิทธิผลการสอนในรายวิชาเอก ประสบการณ์การฝึกงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการสอนในรายวิชาเอก นั่นคือ แม้จะได้ผลการวิจัยว่า หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน แต่ก็มีหลักฐานจากผลการวิเคราะห์อิทธิพลที่แสดงว่า การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การปรับเปลี่ยนโปรแกรมการเรียนโดยเพิ่มนวัตกรรมการศึกษา ทำให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนได้รวดเร็วขึ้น สนุกกับการเรียนมากขึ้น (เสรี เพิ่มชาติ, 2531) จึงมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนมากขึ้น และนักศึกษาเห็นว่า เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้การสอนของอาจารย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการที่นักศึกษามีประสบการณ์การฝึกงานมีส่วนส่งเสริมประสิทธิผลการสอนของอาจารย์ในรายวิชาเอก เพราะนักศึกษา-อาจารย์ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ในกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน แต่องค์ประกอบของหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชั้นเรียนเพียง 2 คู่ คือ เทคโนโลยี-สื่อการสอน มีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียน และประสิทธิผลการสอนในรายวิชาเอก ซึ่งแสดงว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งผลให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนมากขึ้น คือ การใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา และเป็นสิ่งที่ส่งผลให้อาจารย์ทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ดังเช่นที่ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2531) ซึ่งศึกษาองค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอน นอกจากบุคลิกลักษณะของอาจารย์ บรรยากาศในชั้นเรียนแล้ว สมรรถภาพในการใช้สื่อการสอนก็เป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่ง เพราะทำให้อาจารย์มีความสุขในการสอนมากขึ้น มีความเข้าใจและใกล้ชิดกับนักศึกษามากขึ้น มีเวลาในการเตรียมการสอนมากขึ้น เกิดความรู้สึกประสบผลสำเร็จในตนเอง

มากขึ้น ด้านนักศึกษาก็เรียนได้มากขึ้นโดยใช้เวลาเท่าเดิม เกิดแรงเสริมในการเรียนมากขึ้น และมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น (เสรี เพิ่มชาติ, 2531) นอกจากนี้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น ช่วยให้ผู้สอนเสนอเนื้อหาที่มีความหมายแก่ผู้เรียน และจัดกิจกรรมที่สนองตอบความแตกต่างของผู้เรียน (อิริคสัน, 1971 อ้างถึงใน เสรี เพิ่มชาติ, 2531)

2.5.2 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน ซึ่งหมายถึง หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียนก็มีผลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนด้วย ผลการวิจัย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนกับประสบการณ์นอกชั้นเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามประเภท

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย: หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนไม่มีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ยังมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์นอกชั้นเรียนถึง 3 คู่ คือ โปรแกรม-นวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน เทคโนโลยี-สื่อการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียน และประสบการณ์การฝึกงานมีอิทธิพลทางตรงต่อเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยปัจจุบันที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย โดยเฉพาะห้องสมุดเป็นห้องสมุดไอ-ที อาจารย์ก็มีการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนในระดับมาก (สุธิภา แสนทอน , 2540) การเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและการค้นคว้าวิจัย ดังนั้น นิสิตนักศึกษาจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กันนอกชั้นเรียนมากขึ้น โดยการทำงานเป็นทีมเรียนรู้เป็นกลุ่ม นอกจากนี้ หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนที่เน้นนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น สาขาวิชาเอกสารสนเทศ หรือ คอมพิวเตอร์ธุรกิจมีผลทำให้นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียนมากขึ้น เพราะการที่นิสิตนักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้ทัศนคติต่ออาจารย์เปลี่ยนไป อาจารย์จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำ ดังนั้น จึงไม่มีข้อจำกัดด้วยเวลาและสถานที่ในการให้คำปรึกษา

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย: หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนไม่มีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ได้ผลเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และจากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ยังมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์นอกชั้นเรียนถึง 4 คู่ คือ โปรแกรม-นวัตกรรมมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียนและเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร เทคโนโลยี-สื่อการสอนมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์

นอกชั้นเรียน และประสบการณ์การฝึกงานมีอิทธิพลต่อเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของสุภาพ ใจสุภาพ (2531) ที่พบว่า การใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ จากการศึกษาแนวโน้มหลักสูตรของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปีพุทธศักราช 2545 ของทิพวรรณ รัตนวงศ์ (2532) ก็พบว่า มีการใช้ เทคโนโลยีทางการศึกษามากขึ้น เป็นผลให้นักศึกษาจะมีปฏิสัมพันธ์กันนอกชั้นเรียนมากขึ้น เพราะ การเรียนรู้จะเป็นกลุ่มย่อยมากขึ้นตามความสนใจของนักศึกษา เวลาที่ใช้ร่วมกันนอกชั้นเรียนจะเป็น กิจกรรมทางวิชาการมากขึ้น

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนไม่มีผลทางตรงต่อ หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ซึ่งแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และจากผลการวิเคราะห์อิทธิพล ก็ไม่ปรากฏค่าที่ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียนกับหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน แต่จากผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรที่เป็น องค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียนกับหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ยกเว้นประสบการณ์การฝึกงานที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทุกตัวที่เป็น องค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียน ดังนั้น อาจทำให้ตัวแปรประสบการณ์นอกชั้นเรียนมี ความสัมพันธ์ไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน

2.5.3 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างประสบการณ์ในชั้นเรียนกับ ประสบการณ์นอกชั้นเรียน ซึ่งหมายถึง ประสบการณ์ในชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้น เรียน และประสบการณ์นอกชั้นเรียนก็มีผลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียนด้วย ผลการวิจัย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุย้อนกลับระหว่างประสบการณ์ในชั้นเรียนกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน ในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามประเภท

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ประสบการณ์ในชั้นเรียนไม่มี ผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์ ในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของประสบการณ์ในชั้น เรียนยังมีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน 3 คู่ คือ เวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนมี อิทธิพลทางตรงต่อเวลาที่ใช้ทบทวนบทเรียนนอกชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนมีอิทธิพล ทางตรงต่อปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน และปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรง กับปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของแอสติน (Astin, 1993) และงานวิจัย ของสปริงเกอร์ เทเรนซินี พาสคาเรลลา และนอรา (Springer, Terenzini, Pascarella, and Nora, 1995) ที่ว่า ประสบการณ์นอกชั้นเรียนและประสบการณ์ในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ประสบการณ์ที่นิสิตนักศึกษาได้รับทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนทุกด้าน นอกจากนี้ แอสติน (Astin, 1993) ยังพบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลโดยตรงต่อนิสิตนักศึกษาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการมีส่วนร่วมกับเพื่อนจะส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วน พรนภา บรรจงกาลกุล (2539) ก็ศึกษาพบว่า การได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมร่วมกับเพื่อน การได้รับกำลังใจและการช่วยเหลือจากเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างอาจารย์นักศึกษา การได้เข้าร่วมกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมในชั้นเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาสถาบันผลิตครู สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย : ประสบการณ์ในชั้นเรียนไม่มีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งได้ผลตรงกับโมเดลของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์อิทธิพล พบว่า องค์ประกอบของประสบการณ์ในชั้นเรียนยังมีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียนถึง 6 คู่ คือ เวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียนและเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียนและเวลาที่ใช้ร่วมกิจกรรมสโมสร ประสิทธิภาพการสอนในรายวิชาเอกมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นการบรรยาย ดังนั้น นักศึกษาจึงใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนมาก เวลาที่มีจำกัดในชั้นเรียน ทำให้นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้านอกเวลาเรียนกับเพื่อนมากขึ้น และให้เวลากับการร่วมกิจกรรมสโมสรน้อยลง มีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียนมากขึ้น ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนอกชั้นเรียนจึงเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นอกชั้นเรียนจึงเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ในชั้นเรียน นอกจากนี้ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีระบบการแข่งขันสูงเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดแรงงานและเพื่อพร้อมที่จะให้คณะกรรมการมาตรฐานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จึงมุ่งพัฒนานักศึกษาในทุกด้าน นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีวัฒนธรรมสนใจสังคมกลุ่มเพื่อน สูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (นภาพร แก้วนิมิตชัย, 2539)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ : ประสบการณ์ในชั้นเรียนมีผลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน แต่ประสบการณ์นอกชั้นเรียนกลับไม่มีผลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียนซึ่งแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และจากผลการวิเคราะห์อิทธิพล ก็ไม่ปรากฏค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียนกับประสบการณ์ในชั้นเรียน

โดยสรุป โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีลักษณะที่แตกต่างจากโมเดลของกลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่มมาก โดยเฉพาะประสบการณ์นอกชั้นเรียน ที่พบว่า ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เน้นการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนมากกว่าประสบการณ์นอกชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกชั้นเรียนยังมีบรรยากาศของความไม่เป็นวิชาการอยู่น้อย อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัย ได้ข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่ง คือ แม้ว่าประสบการณ์นอกชั้นเรียนจะไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรใดเลย แต่ก็เป็นตัวแปรที่ได้รับอิทธิพลจากทุกตัวแปร โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนและประสบการณ์ในชั้นเรียน นอกจากนี้ ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา ซึ่งแสดงได้ว่า กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนและประสบการณ์ในชั้นเรียน มีส่วนส่งเสริมประสบการณ์นอกชั้นเรียนของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

3. ข้อความรู้อันได้จากการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ

การวิเคราะห์อิทธิพลด้วยโปรแกรมลิสเรล โดยที่โมเดลลิสเรลมีขนาดใหญ่มาก คือ มีตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้จำนวนมาก และมีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน เช่น โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตประการหนึ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุให้การวิเคราะห์โมเดลลิสเรลมีความคลาดเคลื่อนในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้ อันเป็นผลเนื่องมาจากความสมบูรณ์ของโปรแกรมลิสเรล กล่าวคือ งานวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL for DOS) ซึ่งเมื่อเริ่มต้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมลิสเรลเวอร์ชัน 8.10 ปรากฏว่าในการปรับโมเดลโดยปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปร d และ e (Theta-delta-epsilon: TH) โปรแกรมยอมให้ปรับได้แต่เฉพาะเมทริกซ์ขนาด 7×7 เท่านั้น ซึ่งตามโมเดลสมมติฐานของงานวิจัยนี้ เมทริกซ์ TH เป็นเมทริกซ์ขนาด 7×19 แต่เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลเวอร์ชัน 8.14 พบว่า โปรแกรมสามารถปรับเมทริกซ์ TH ที่มีขนาดใหญ่กว่า 7×7 ได้ เป็นผลให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ต่อไปจนได้โมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ครบทั้งสามโมเดล จะเห็นว่า การวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ามีความสอดคล้องกัน เพื่อยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในงานวิจัยว่าเป็นจริงนั้น ความสมบูรณ์ของโปรแกรมลิสเรลเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งถ้าหากใน

อนาคต โปรแกรมลิสเรลได้ถูกพัฒนาให้มีขีดความสามารถที่สูงขึ้น หรือพัฒนาเป็นโปรแกรมลิสเรลบนวินโดว (LISREL for Window) ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น แทนโปรแกรมลิสเรลบนดอสส์ (LISREL for Dos) ที่ใช้กันในปัจจุบัน ก็จะทำให้การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ซึ่งเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยที่ไม่ใช่การทดลอง มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับขนาดของโมเดลหรือลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีองค์ประกอบซับซ้อน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจนี้ ได้ข้อเสนอแนะหลัก 3 ประการ ได้แก่ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยที่ได้นี้ต่อไปในอนาคต และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์

เนื่องจากโมเดลสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจในงานวิจัยนี้ เป็นโมเดลที่ผู้วิจัยมุ่งอธิบายว่า ความแตกต่างของสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด ตัวแปรต้นใดส่งผลต่อตัวแปรตามสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ และตรวจสอบความตรงของโมเดลด้วยโปรแกรมลิสเรล ซึ่งจากการวิจัยที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะแตกต่างกันสามกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รวม 3 โมเดล จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร 3 กลุ่ม ที่มีองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่มีรายละเอียดของลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยดังกล่าวแตกต่างกันบ้างในด้านขนาดและทิศทางของอิทธิพล ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวนี้ สามารถอธิบายได้และมีความสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่ม อันจะมีประโยชน์อย่างมากกับผู้ที่จะนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ เพราะงานวิจัยนี้ให้ภาพรวมของอุดมศึกษาสาขาบริหารธุรกิจไว้ได้ครอบคลุมเกือบทั้งหมดนั่นเอง

สรุปข้อเสนอแนะที่สำคัญที่ได้จากงานวิจัยนี้ เสนอต่อสถาบันอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสามประเภท ดังนี้

1.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ควรปรับปรุง ประสบการณ์ในชั้นเรียน

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีความสอดคล้องตามโมเดลสมมติฐานมากที่สุด โดยที่ตัวแปรต้นทุกตัว ได้แก่ ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษา กลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ประสบการณ์ในชั้นเรียนและประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ แต่อิทธิพลของประสบการณ์ในชั้นเรียนที่มีต่อสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ ก็เป็นอิทธิพลทางตรงเชิงลบ (-0.140) ซึ่งมีขนาดน้อยมาก ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงควรเพิ่มคุณภาพของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์ในชั้นเรียน เพื่อให้ประสบการณ์ในชั้นเรียนที่นิสิตนักศึกษาได้รับ ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ โดยควรปรับปรุงวิธีสอนและการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เช่น อาจารย์ปรับปรุงเทคนิควิธีสอนที่ให้นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และอาจารย์ขณะอยู่ในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น ผู้บริหารสนับสนุนให้ใช้เทคนิควิธีสอนที่ส่งเสริมสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้เชิงความร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพทุกด้าน โดยเฉพาะสมรรถภาพด้านบริบทเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นต้นว่า ทักษะการทำงานเป็นทีม ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การรู้จักตนเองและการเข้าใจผู้อื่น

1.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ควรปรับเปลี่ยนวิธีสอน และการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนใหม่ รวมทั้งปรับปรุงประสบการณ์นอกชั้นเรียน ให้มีส่วน ส่งเสริมสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

จากผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์ในชั้นเรียน ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ควรปรับเปลี่ยนวิธีสอน และการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนใหม่ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพได้โดยตรง เช่น จัดชั้นเรียนให้มีขนาดเล็กลงบ้างแทนการใช้ห้องเรียนขนาดใหญ่ซึ่งจุผู้เรียนได้มาก เพื่อที่อาจารย์จะสามารถใช้เทคนิควิธีสอนอื่น ๆ นอกเหนือจากวิธีการบรรยาย และเป็นวิธีที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ นิสิตนักศึกษาให้เพิ่มขึ้น เช่น การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้จากการกระทำ นอกจากนี้ สถาบันควรมีแผนการส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถสร้างความมั่นใจให้กับอาจารย์ประจำ และมีหลักประกันที่มีความมั่นคงพอควรต่อการทำงานเป็นอาจารย์ประจำ

ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานต่อไปได้นาน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ประจำที่ลาออกกลางคัน และลดปัญหาเกี่ยวกับการจ้างอาจารย์พิเศษ ซึ่งมักไม่มีเวลาสร้างเสริมประสบการณ์ในชั้นเรียนให้กับนิสิตนักศึกษาได้อย่างเต็มที่เช่นอาจารย์ประจำ อันเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ประสบการณ์ในชั้นเรียนต่าง ๆ ที่นิสิตนักศึกษาได้รับ ไม่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ

สำหรับประสบการณ์นอกชั้นเรียนนั้น ผลการวิจัยได้ว่า มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงควรเพิ่มคุณภาพของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียน เพื่อให้ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่นักศึกษาได้รับส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ โดยควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายนอกชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ร่วมกันคิดและทำกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชนมากขึ้นกว่ากิจกรรมด้านบันเทิง ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างกลุ่มนอกชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และบุคคลทั่วไป ส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยสอนหรือผู้ช่วยวิจัยเช่นเดียวกับในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านบูรณาการและด้านบริบทให้เพิ่มมากขึ้น

1.3 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรสร้างประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ โดยปรับปรุงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน และเร่งเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ นอกชั้นเรียนโดยตรง

จากผลการวิจัย พบว่า ลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์นอกชั้นเรียน มีเพียงอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งแสดงว่า ประสบการณ์นอกชั้นเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงจากกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียนด้วย แต่กลับไม่ปรากฏให้เห็นว่า ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงหรืออิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพ ทั้ง ๆ ที่จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์นอกชั้นเรียนและสมรรถภาพเชิงวิชาชีพจะมีความสัมพันธ์กันทุกคู่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สิ่งสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการ ก็คือ การส่งเสริมคุณภาพของตัวแปรหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน และประสบการณ์ในชั้นเรียน ที่ส่งผลต่อสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ โดยผ่านทางประสบการณ์นอกชั้นเรียนด้วย นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมคุณภาพของประสบการณ์นอกชั้นเรียน ให้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพอีกเช่นกัน ดังนี้

1) หลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ควรมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เป็นต้นว่า นักศึกษาสามารถเลือกวิชาเรียนได้ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเอง ภายในกรอบของหลักสูตรใหญ่และสามารถเลือกวิธีเรียนได้ด้วย เช่น นักศึกษาอาจเลือกเรียนโดยวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อ-เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนทุกชั่วโมง ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมสมรรถภาพด้านมโนทัศน์ ด้านเทคนิค ด้านบริบท ด้านบูรณาการ อันได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่น ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ หรือหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนที่กำหนดให้นักศึกษาต้องผ่านการฝึกงานก่อนจึงจะสามารถสำเร็จการศึกษาได้นั้น ถ้ายืดหยุ่นให้นักศึกษาสามารถนำจำนวนเวลาของการทำงานพิเศษที่ตรงหรือเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเอกที่กำลังศึกษาอยู่ มาใช้แทนจำนวนเวลาที่กำหนดให้ฝึกงานได้ ก็จะทำให้ให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการทำงานพิเศษนั้นนอกเหนือจากรายได้ที่ได้รับจากการทำงานพิเศษที่เป็นความจำเป็นด้านการเงินของนักศึกษาเพียงอย่างเดียว และยังช่วยแก้ปัญหาของการฝึกงานในปัจจุบันเกี่ยวกับการได้ประสบการณ์การฝึกงานที่ไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาเอก หรือไม่ได้รับประโยชน์จากการฝึกงานเท่าที่ควร เนื่องจากสถานที่ฝึกงานยังไม่ไว้วางใจที่จะมอบงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขาวิชาเอกของนักศึกษามากนัก เช่น ในเรื่องของการเงิน การบัญชี เป็นต้น

2) จากผลการวิจัยที่พบว่า หลักสูตร-โปรแกรมการเรียนควรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสบการณ์ในชั้นเรียน ซึ่งแสดงว่า การจัดหรือปรับเปลี่ยนหลักสูตร-โปรแกรมการเรียน ควรมีผลต่อการจัดหรือปรับเปลี่ยนประสบการณ์ในชั้นเรียนด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังตัวแปรสมรรถภาพเชิงวิชาชีพด้วย ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนที่ส่งผลให้อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์ในชั้นเรียนที่จัดให้แก่นักศึกษาด้วย เช่น วิธีสอน กิจกรรมในชั้นเรียนที่สร้างเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีสมรรถภาพด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการปรับตัวและด้านบูรณาการเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นทางสังคมต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือ การแบ่งปัน การประสานงาน การให้อภัย ความอดทนและการรู้จักอดกลั้น โดยอาจารย์ต้องไม่ยึดวิธีสอนแบบเดิมตามเนื้อหาเดิม ซึ่งจะทำให้นักศึกษาไม่ได้ประสบการณ์จริงที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม นั่นคือ การปรับเปลี่ยนหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนควรส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนประสบการณ์ในชั้นเรียนด้วย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับในชั้นเรียนไปพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของตนให้เพิ่มขึ้นทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจซึ่งจะเป็นนักธุรกิจที่มีคุณลักษณะทางวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน

3) จัดประสบการณ์นอกชั้นเรียน ที่ส่งเสริมสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจและสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ เช่น การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการสำหรับนักศึกษา การจัดให้มีการบรรยายจากภาคธุรกิจเอกชนเป็นกรณีพิเศษ การศึกษาดูงานที่ไม่ได้อิงอยู่กับวิชาหนึ่งใด แต่เป็นการศึกษาดูงานที่จัดขึ้นโดยรวมให้กับนักศึกษาทุกสาขาวิชาเอกและ

ทุกชั้นปี ซึ่งนอกจากจะทำให้ให้นักศึกษามีประสบการณ์ของโลกธุรกิจอย่างแท้จริงแล้ว ยังสร้างเสริมความสัมพันธ์ฉันท์พี่-น้อง และการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ด้วย โดยไม่ใช่เพียงกิจกรรมกีฬาหรือกิจกรรมสันทนาการเท่านั้นที่สร้างเสริมความสัมพันธ์ฉันท์พี่-น้อง ปรับปรุงกิจการสโมสรนักศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการพัฒนานักศึกษาทั้งด้านสติปัญญาและทักษะสังคม นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดให้ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากกลุ่มอ้างอิงนอกสถาบัน มีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์นอกชั้นเรียนเพิ่มขึ้นและสามารถผลักดันให้ประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่ได้รับนั้นส่งผลต่อไปยังสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจได้ด้วย เช่น จัดให้นักศึกษาที่มีประสบการณ์งานพิเศษในสาขาวิชาเอกที่กำลังศึกษา เป็นแกนนำในการจัดดำเนินธุรกิจของบริษัทจำลองที่ตั้งขึ้นภายในสถาบัน นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการทำงานและวิธีจัดการให้บริษัทจำลองดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน หรือจัดกิจกรรม “วันเปิดโลกธุรกิจ” ซึ่งเป็นกิจกรรมโดยรวมที่ไม่อิงกับวิชาหนึ่งใดให้นักศึกษาที่มีประสบการณ์การฝึกงานหรือมีประสบการณ์งานพิเศษ สามารถนำเสนอหน่วยงาน / บริษัทที่ตนเคยไปฝึกงานหรือทำงานพิเศษ ซึ่งนอกจากเป็นการทำประชาสัมพันธ์ให้กับบริษัทแล้ว ยังทำให้นักศึกษาอื่น ๆ ทั่วไป รู้จักบริษัทต่าง ๆ ในแวดวงธุรกิจมากขึ้น กระตุ้นให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงการทำงานในโลกของความเป็นจริงมากขึ้น จึงนับว่าเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาได้ก้าวสู่สังคมอาชีพด้วยความมั่นใจมากขึ้น ประสบการณ์นอกชั้นเรียนดังที่เสนอแนะนี้ จะมีผลส่งเสริมให้นักศึกษามีสมรรถภาพเชิงวิชาชีพในทุก ๆ ด้านเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ในการนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดตามสถานการณ์และกำลังทรัพยากรของแต่ละสถาบัน ควรที่จะใช้ร่วมกับการศึกษาวิจัยอื่น ๆ เช่น การศึกษาการจัดการหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการณ์ในชั้นเรียน-นอกชั้นเรียนของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร-โปรแกรมการเรียนกับประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบันกับตัวแปรสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ เป็นต้น โดยอาจศึกษาจำแนกเป็นรายสถาบัน เพราะจะได้ข้อมูลในแนวคิดเพิ่มขึ้น เนื่องจากสถาบันแต่ละแห่งย่อมมีปรัชญา ปณิธาน และเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีปัจจัยนำเข้าด้านผู้เรียน ผู้สอน และด้านทรัพยากรที่แตกต่างกันรวมทั้งมีกระบวนการในการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกสู่สังคมที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้น การตระหนักไว้ในตนเองประกอบกับการรู้จักผู้อื่นซึ่งศึกษาได้จากผลงานวิจัยนี้ ย่อมทำให้การปรับเปลี่ยนตนเองไปในทิศทางใหม่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เป็นไปอย่างมีระบบ มีหลักเกณฑ์ มีความหมาย และด้วยความรอบคอบเพื่อความถูกต้องที่สมบูรณ์ แม้ว่าในอนาคต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่พุทธศักราช 2542 หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศ จะอยู่ภายใต้การกำกับของ

หน่วยงานเดียว คือ กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม อันเป็นผลให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการทั้งสถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาใน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยปัจจุบันทุกแห่ง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพียงหน่วยงานเดียว แต่ลักษณะธรรมชาติของสถาบันแต่ละแห่งก็ยังคงมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะใน ด้านปณิธานของสถาบัน/มหาวิทยาลัย จุดเน้น จุดเด่น ขนาดของสถาบัน พลังทรัพยากร ลักษณะของ ผู้เรียน วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศทางวิชาการและสภาพแวดล้อมของสถาบัน เป็นต้น ดังนั้น การ ศึกษาลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน จึงมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนานิสิตนักศึกษาของตนให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์สอดคล้องกับปณิธานของแต่ละสถาบันเพื่อสนอง ตอบความต้องการที่แตกต่างกันของสังคมแต่ละท้องถิ่น ตามแหล่งที่ตั้งของสถาบันแต่ละแห่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

จากผลการวิจัย ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต ดังนี้

2.1 ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่มีผลต่อการ พัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ โดยจัดแยกตัวแปรสังเกตได้บาง ตัวที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงตามโมเดลของงานวิจัยนี้ ออกมาเป็นตัวแปรต้น เช่น ทักษะคิด ต่อการเรียนรู้-อาชีพ ซึ่งแทนความพึงพอใจในสาขาวิชาเอกที่เรียน หรือเวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้น เรียน ซึ่งแทนคุณภาพความพยายามของนักศึกษา และอาจเพิ่มตัวแปรต้น ความถนัด อีกหนึ่งตัวแปร เนื่องจากมีงานวิจัยที่รองรับว่า ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ คุณภาพความพยายามของผู้เรียน ความถนัด มี ผลต่อการเรียนรู้ (Centra and Potter, 1980; Pascarella, 1985; Weidman, 1989; Franklin, 1995) ซึ่งจากผลการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลของงานวิจัยนี้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นองค์ประกอบ ของลักษณะภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาที่มีน้ำหนักของความสัมพันธ์สูงกว่าตัวแปรสังเกตได้อื่นที่เป็น องค์ประกอบเดียวกันในทุกกลุ่มตัวอย่างคือทักษะคิดต่อการเรียนรู้-อาชีพและความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นองค์ประกอบของประสบการณ์ในชั้นเรียน คือ เวลาที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในชั้น เรียน ก็มีหลักฐานที่บ่งชี้แสดงถึงความสัมพันธ์กับตัวแปรสังเกตได้อื่น ๆ ด้วย

2.2 ศึกษาลักษณะของประสบการณ์นอกชั้นเรียนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และของสถาบันอุดมของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยจำแนกตาม กลุ่มตัวอย่างสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันราชภัฏเพื่อศึกษาว่าประสบการณ์นอกชั้นเรียนมี ความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชั้นเรียนหรือไม่ อย่างไร เพราะจากผลการวิจัยนี้ ได้ข้อสังเกตว่า การ

จัดการเรียนการสอนสาขาบริหารธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรเน้นเชื่อมโยงหลักสูตรกับประสบการณ์นอกชั้นเรียน และเชื่อมโยงประสบการณ์นอกชั้นเรียนกับสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจ ให้ประสบการณ์นอกชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจได้ด้วย

2.3 ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันราชภัฏ เพื่อเสนอแนะให้สถาบันดังกล่าวจัดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในสถาบันให้มีความพร้อมที่จะรองรับการขยายตัวทางการศึกษาของแต่ละสถาบันเอง โดยเฉพาะการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งจากผลการวิจัยฉบับนี้ พบว่า ในบริบทสังคมไทย สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษายังมีผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของแฟรงคลิน (Franklin, 1995) ที่ศึกษาพบว่า ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาปัญญาของนักศึกษา คือ ลักษณะภูมิหลังของนักศึกษา ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์/นักศึกษา และคุณภาพความพยายามของนักศึกษา มากกว่าคุณลักษณะของสถาบันและสภาพแวดล้อมของสถาบัน และเนื่องจาก สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษายังมีความหมายถึงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาด้วย (Centra and Potter, 1980) ดังนั้น การศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบัน จึงมีประโยชน์ต่อการวางแผนปรับปรุงคุณภาพของบัณฑิตและคุณภาพของสถาบันด้วย

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

เนื่องจากการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล หรือการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล มีหลักการว่า ผู้วิจัยจะต้องมีสมมติฐานทางสถิติที่ต้องการทดสอบซึ่งอ้างอิงจากทฤษฎี และต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบว่า ข้อมูลนั้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ต้องการทดสอบหรือไม่ โดยสมมติฐานการวิจัยแสดงด้วยโมเดลลิสเรล การวิเคราะห์โมเดลลิสเรลเป็นการทดสอบสมมติฐานหลักที่ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นสอดคล้องกับโมเดลด้วยความต้องการที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก นั่นคือ อาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์ลิสเรล ก็คือ การพิสูจน์ทฤษฎี ดังนั้น โมเดลลิสเรลจึงไม่ควรเกิดจากการบูรณาการของทฤษฎีที่เป็นฐานรองรับหลากหลายทฤษฎีมากเกินไป ถึงแม้ว่าโดยทั่วไป โปรแกรมลิสเรลจะยอมให้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโมเดลตามผลการวิเคราะห์ที่ได้เพื่อให้ได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นมากขึ้น จนสามารถสรุปได้ว่า โมเดลที่ปรับปรุงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์